

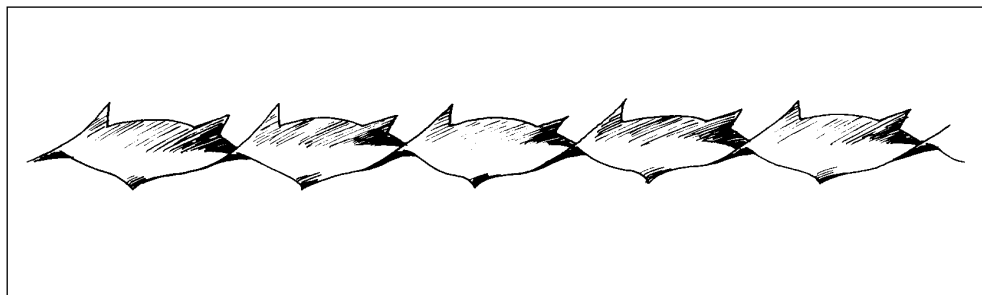
1.0 Forord om hegn

Det er efterhånden mange år siden, at man brugte hyrder i Danmark. Den moderne hyrde hedder i dag et sikkert hegn. I nogle tilfælde en spændingsgiver, som afgiver en strømimpuls hvert sekund. I andre tilfælde er der måske tale om en løsning med nethegn.

Pigtråd er efterhånden helt ude af markedet, og flere organisationer fraråder direkte brug af pigtråd. Skader på dyr og mennesker er efter overgangen til elektriske hegn faldet til

et minimum. Poda Hegn har i et kvart århundrede været synonymt med sikker og effektiv hegning. At være markedets største er ingen sovepude for os, tvært imod. Det er et incitament for os, for altid at levere den bedste løsning til den bedste pris. Det er bl.a. derfor, at vi har produceret denne instruktionsbog.

Vi håber, at du vil få glæde af den.

Amerikansk pigtråd anno 1915.

1.1. Hvorfor skal vi hegne?

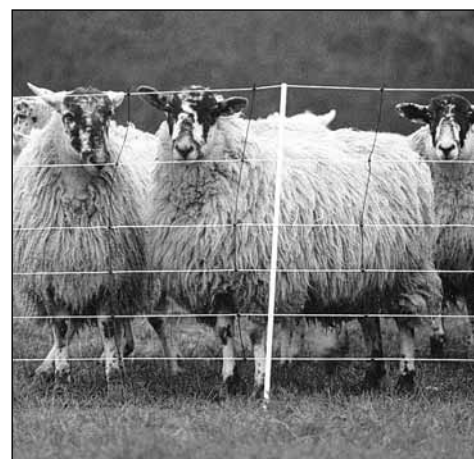
Det kan virke som et meget naivt spørgsmål, men faktum er, at der er mange positive effekter af "Den perfekte hegnsløsning".

Vi skal hegne:

- A: For at holde egne dyr inde og andres ude.
- B: For at holde skadedyr ude.
- C: For at forbedre græsmarkens kvalitet og ydelse gennem ensartet afgræsning.
- D: For at sikre at dyrene tilbydes græs i rette højde og tilstand, så de æder mere og øger tilvækst eller produktion.
- E: For at reetablere forsømt/fredede arealer.

- H: For at give dyrene mulighed for på en sikker måde at kunne opholde sig i deres naturlige miljø.

Korrekt pleje (management) af græsmarkerne betyder øget foderudbytte. Forskellen imellem dårlig og god management er ofte 4–500%. Det er således meget vigtigt at pleje sine græsmarker korrekt.

Flytbart hegn (el-net).

Permanent "Poda Hegn" (Insultimber & tråd)

1.2 Hvad skal man tage hensyn til, når man skal hegne?

Hegnet skal naturligvis etableres med det formål at holde ejendommens dyr inde. Mange gør som regel deres første erfaringer med hegn, når familien flytter ud på den nye landejendom og drømmen om livet på landet bliver en realitet. I starten er det lidt hegn hist og her, men snart erfarer familien, at de skal lave det hele om, fordi de skal have forskellige dyrearter.

Såvel den garvede kvægbruger som deltidslandmanden kommer hurtigt til en erkendelse af, at man lige så godt kan lave hegnet rigtigt første gang. Desuden er det lidt kompliceret at hegne for flere forskellige dyrearter på en gang. Der stilles store krav til såvel materialer som design. For eksempel, så er det vanskeligt at hegne får og heste sammen. Hestene kræver ofte et højere hegn, ligesom det skal være meget synligt. Fårene kræver eltråde tæt ved jorden, og disse tråde kan være en trussel for heste, hvis de fanges i dem med kedelige skader på benene til følge.

Der er naturligvis andre forhold, som der bør tages højde for. Det er landskab og hegn tæt på bygningerne. Her er det måske en ide at anvende et mere eksklusivt hegn og trælåger, da det jo er noget, man skal se på og arbejde med hver dag.

Vælg hegnsmaterialer af god kvalitet

Alt for ofte ser man en dårlig økonomisk planlægning når man hegner. At spare et par kroner på en hegnspæl er ofte årsag til senere reparationer og genmontering af hegn. Vælger du f.eks. en kvalitets hegnspæl med 20 års garanti til 25 kr. imod en billigere pæl til måske 15 kr., så virker det som en umiddelbar besparelse på kr. 10. Problemet er bare, at prisen står i forhold til kvaliteten. Pæle med en dårlig imprægnering holder ofte kun i 7-8 år.

Se i skemaet hvordan regnestykket ser ud. Det er jo ikke kun prisen på pælen, men også monteringsarbejdet der skal tages hensyn til.

	God kvalitet	Billig kvalitet
200 pæle á kr.	25,-/stk.	15,-/stk.
Pæle i alt kr.	5.000	3.000
Montering	5.000	5.000
I alt	10.000	8.000
Holdbarhed	20 år	8 år
Pris pr. pæl/år	2,50	5,00

Regnestykket viser, at det der lignede en besparelse på 40% resulterede i en stor forringelse. (Hvor kunden sparede 10 kr. pr. pæl i første omgang, har han i virkeligheden brugt dobbelt så meget.)

Tænk på, at nu skal kunden ud og købe nye hegnspæle og tilbehør. Det gamle hegn skal afmonteres og bortskaffes. Og så skal han på den igen og montere et nyt hegn.

Så det bedste råd vi kan give, er: *det er bedre at hegne rigtigt første gang.* Indhegn evt. et mindre areal for at få det rigtige hegn første gang.

Poda Hegn i et kvart århundrede

Birgitte Carstensen fik sit første Poda Hegn med Insultimber i 1975. Insultimberpælene står stadig som nye, nu hvor det er hendes søn, Per, der har overtaget hegn. "Ja" følger Per til, "hvis Christian en dag skal overtage gården, så skal han ikke tænke på hegn, Poda Hegn holder i generationer.

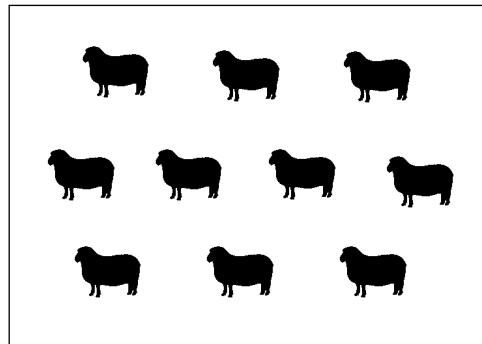
På billedet ses Birgitte Carstensen med sin søn Per og tredje generation Christian.

1.3 Hvor mange folde?

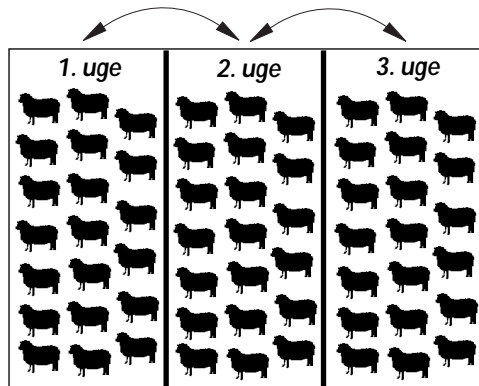
Uanset hvor lille en indhegning du påtænker at lave, bør den altid opdeles i 3. Så får du nemlig muligheden for at flytte dyrene i en 3-ugers rotation, dvs. 1 uge i hver fold. Forskellen i udbyttet imellem 1 fold opdelt henholdsvis til 2 folde eller 3 folde er 100%. Du får således dobbelt så meget udbytte af arealet, hvis du opdeler det til 3 mindre folde.

Kvægavlere kan generelt klare sig med lidt færre folde end fåreavlere, idet det hos kvæg er lidt lettere at rationere græsset med flytbart hegn.

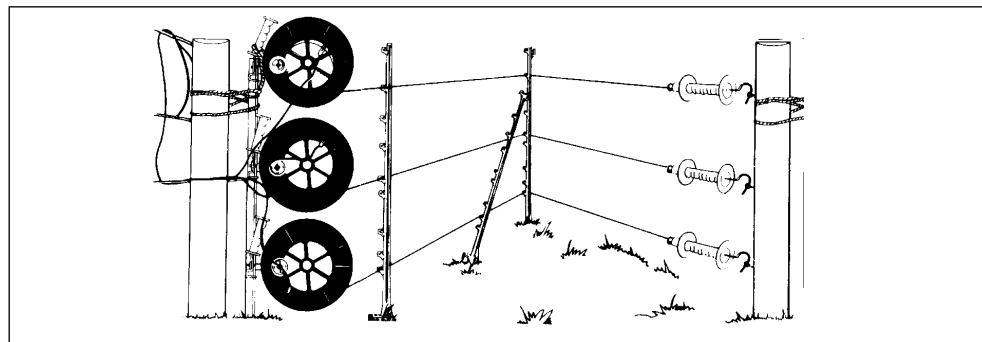
1 fold = 10 dyr
3 folde = 20 dyr

1 fold = 10 dyr

3 folde = 20 dyr i en 3-ugers rotation, dvs. 1 uge i hver fold.

Eksempel på stribeafgræsningsystem. Hegnstråden kan rulles op på spolerne og plastpælene er nemme at flytte.

1.4 Græspleje

I mange år har græspleje været et underkendt emne i landbruget. I Holland derimod er græsplejen blevet et værktøj i kampen om den faldende indtjening. Indtægterne hos de hollandske mælkebesætninger er blevet et tilløbsstykke for bl.a. amerikanske landmænd, der nu i stor udstrækning bruger den hollandske model. I Danmark bruges den kontrollerede afgræsning også i miljø følsomme områder (MFO) med stor succes i kampen imod bjørneklo.

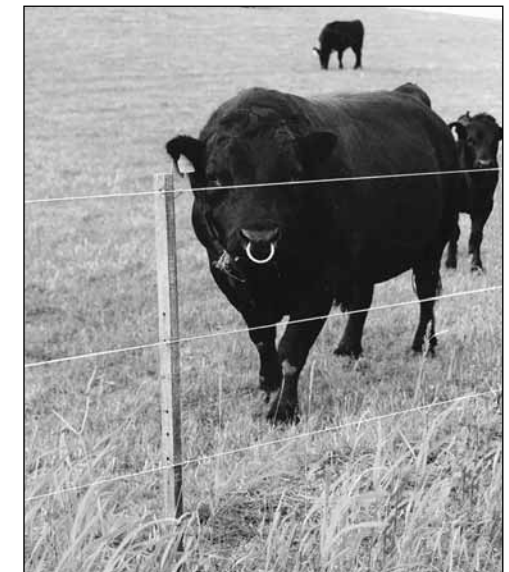
Grundregler

Dyrene bør være kortest mulig tid på det samme areal. Græsset skal afgræsses på kort tid, og dyrene må ikke æde den genvækst, der kommer ca. 20 timer efter græsset er bidt af. Ædes genvæksten, tærer græsset på rodreserverne og væksten formindskes. Genvæksten giver også dyrene kraftig diarré.

Græsblandingen skal være korrekt. Kløver, som dyrene holder meget af og som sikrer tilførsel af kvælstof fra luften (gratis gødning), skal være i rette forhold til græsset. Kunstgødning bør kun anvendes i begrænset omfang, da kløveren ikke tåler kunstig gødning så godt. Der bør udtages jordprøver således, at balancen af mineraler er i orden. Dyrene skal tilbydes græsset, når det er forholdsvis kort. Holdes græsset kort, vil ukrudt hurtigt forsvinde fra folden og produktionen øges. Husk

den bedste gødning for græsset bliver produceret og omdelt af dine dyr. Kvadratiske folde er bedre en rektangulære. De sidstnævnte har tendens til at blive undergræsset i den fjerne ende.

KORREKT GRÆSHØJDE
Får, geder & heste: ca. 4-7 cm
Kvæg: ca. 7-10 cm

Naturpleje med Angus.

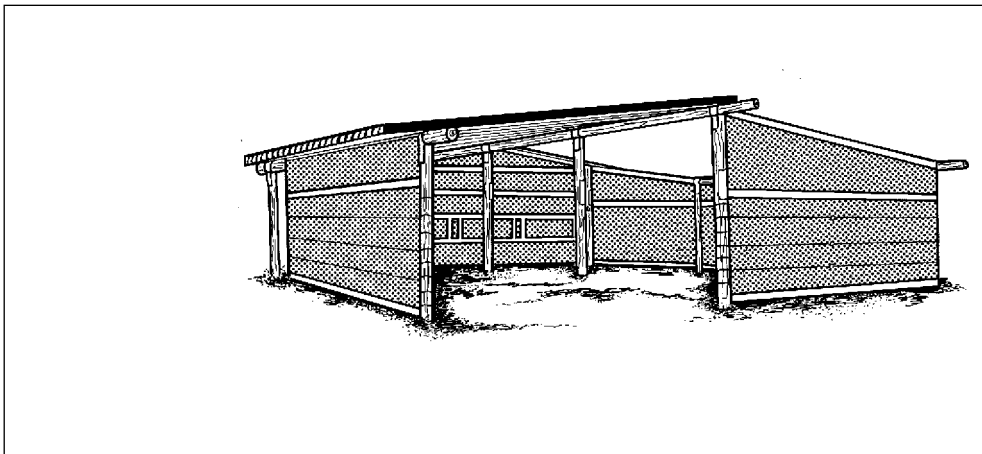
1.5 Læskure

Dyreværnslovens § 3.1 tolkes af Det veterinære sundhedsråd som: "at dyr skal have adgang til tørt leje og læ imod blæst & regn, hvis de går ude året rundt". I de varme måneder er dyrene dog meget taknemmelige for skygge. Derfor bør man tage læskur (e) med i sine betragtninger, når man planlægger folde. I nogle tilfælde vil der være naturlige forhold, som dækker dyrenes behov for læ og

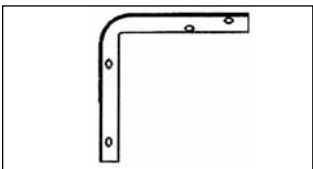
skygge, men det kan i andre tilfælde blive aktuelt at opsætte læskure i foldene.

Du kan spare en del ved at bygge læskuret i rundtræ. Rundtræ er langt stærkere end savet træ. Derfor kan du bruge mindre dimensioner.

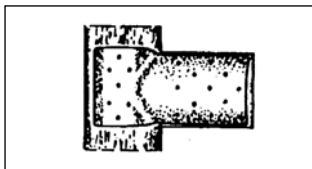
De viste læskure er bygget af rundtræ, og bygget op med beslag til rundtræ. Hvis du anvender skruer i beslagene, er de nemme at nedtage og evt. flytte.

Læskur

Vinkelbeslag.

T-beslag 90°.

Korsbeslag

1.6 Hegnsloven

Lov nr. 259

Der findes i Danmark en egentlig hegnslov, som for det meste omhandler hegn og levende hegn sat i skel imellem to ejendomme. Der er områder i hegnsloven, der omhandler elektrisk hegn og pigtråd. Bemærk at hegnsloven opfatter elhegn som mindre risicibetonet end pigtråd idet sikkerhedsafstanden til pigtråd er større.

Læs hegnsloven på : www.hegn.dk

§3

Elektriske hegn langs gade, vej, sti eller plads, hvor andre end hegnets ejer har færdselsret, skal være monteret mindst 50 cm fra færdselsbanen. Pigtrådshegn skal under tilsvarende forhold være monteret mindst 100 cm fra færdselsbanen, for gangstiers vedkommende mindst 100 cm fra stiens midterlinje.

Andre regelsæt som kan være gode at kende er bl.a. electricitetsrådets vejledning for brug af elektriske hegn. Den er her gengivet i sin fulde ordlyd.

Langs offentlig vej og sti skal elektrisk hegn afmarkes med advarselsskilte (varenr 14602) for hver 40 meter. Loven påbyder gule skilte med sort tryk. Andre farver er ikke tilladt.

1.8. Anvisning til udførelse af elektriske hegn o.lign.

13.1 Almindeligt

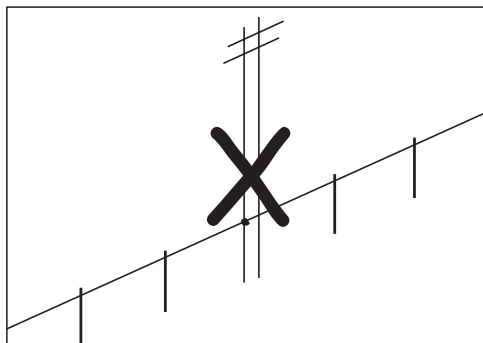
Bestemmelserne gælder for udendørs og indendørs anbragte hegn, herunder gødselsanlæg i stalde. Elektriske hegn skal installeres og anvendes således, at de ikke forårsager fare for personer, dyr eller omgivelser.

Spændingsgivere og elektriske hegn må ikke installeres på steder, hvor der er brandfare.

Spændingsgivere

Et elektrisk hegn må ikke forsynes fra mere end én spændingsgiver.

- Elektriske hegn med kun én hegnstråd skal forsynes fra kun én hegnskreds i en spændingsgiver. En hegnskreds omfatter alle ledende dele eller enkeltdele, der i en spændingsgiver er forbundet til eller beregnet til at blive direkte forbundet til hegnsklemmerne.

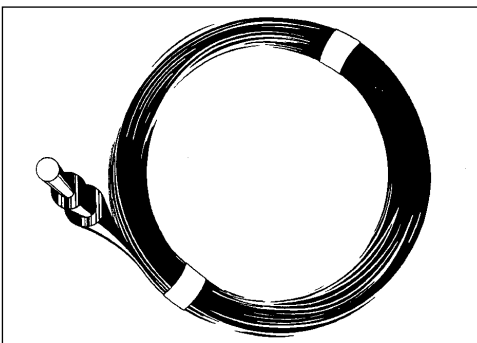

Hegnstråde må ikke monteres på højspændingsmaster.

- Elektriske hegn med flere hegnstråde kan forsynes fra forskellige hegnskredse i samme spændingsgiver under forudsætning af, at hver hegnstråd forsynes fra kun én hegnskreds.

1. Udførelse

- Afstanden mellem 2 elektriske hegn og mellem forbindelsesledningerne til disse skal være mindst 2 m. Hvis åbningen mellem de 2 hegn ønskes lukket, skal det ske under anvendelse af materiale, der ikke er elektrisk ledende.
- Hegnstråde og forbindelsesledninger må ikke være i forbindelse med metaldele, der ikke hører til det elektriske hegn, f.eks. gelændere på broer eller enhver bygningsdel. Hegnstråde og forbindelsesledninger skal være tilstrækkelig understøttet af isolatorer af solidt materiale. Det gælder dog ikke for egnede højspændingskabler, der anvendes

Jordkabel med 2,5 mm stålkerne, der er belagt med en alukappe er fortrinlig som højspændingskabel for elhegn.

som forbindelsesledninger. Isolatorer skal placeres således, at hegnstråde og forbindelsesledninger holdes i en afstand af mindst 3 cm fra bygningsdele, rørledninger, andre ledninger o.l. således, at indirekte berøring af brændbare bygningsdele gennem søm eller andre ledende dele er forhindret.

Hegnstråde og forbindelsesledninger skal være således forbundet til et spændingsgiver med metalkapsling, at de ikke kan komme i berøring med kapslingen.

Hegnstråde og forbindelsesledninger må ikke fastgøres til master for lavspændings- eller højspændingsluftledninger.

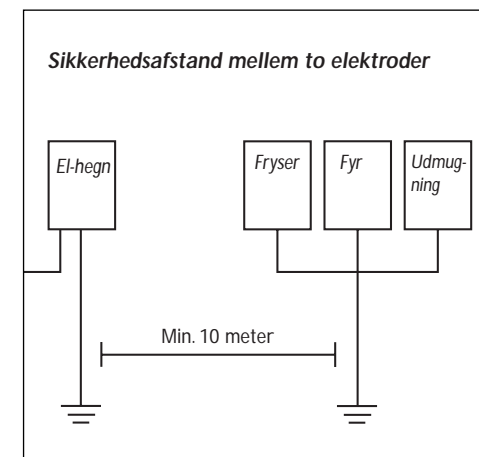
Nettilsluttede spændingsgivere kan dog fastgøres til lavspændingsmaster, hvis der er opnået tilladelse dertil af den pågældende ellevarandør.

Inden for en vandret afstand af 2 m fra lavspændingsluftledninger og 15 m fra højspændingsluftledninger må hegnstråde og forbindelsesledninger ikke anbringes i større højde over jord end 2 m.

Indendørs skal forbindelsesledninger, som anvendes ved en spænding, der overstiger 1kV, være særlig isoleret fra jordforbundne bygningsdele. Dette kan opnås ved at anvende tilstrækkelig luftafstand eller højspændingskabler.

Er et elektrisk hegns jordelektrode (jordspyd) anbragt i nærheden af en bygning, skal afstanden mellem jordelektroden og bygnings drifts- eller beskyttelselektrode være mindst 10 m. Jordelektroden for det elektriske hegn skal så vidt muligt anbringes et sted, hvor jorden er fugtig, for at sikre god jordforbindelse. Elektroden skal anbringes således, at den går ned i en dybde af mindst 0,5 m.

Hvis spændingsgiveren er monteret i eller på en bygning, der er forsynet med lynafleder, skal det elektriske hegns jordelektrode forbindes direkte med lynaflederens jordelektrode.

Illustrationen viser minimum sikkerhedsafstand mellem et elektrisk hegns jordelektrode (jordspyd) og en anden bygnings drifts- eller beskyttelselektrode.